

K POUŽITÍ RVD PŘI ODRÁŽENÍ NEPŘÁTELSKÉHO NAPADENÍ

Přijetím doktríny obranného charakteru vědomě přenecháváme iniciativu pravděpodobnému nepříteli. V míru tím získáváme politické výhody. Ve válce však musíme usilovat o odebrání iniciativy nepříteli a toho lze dosáhnout jen rozhodnou činností od samého počátku.

Poznatky získané při cvičeních mě vedou k přesvědčení, že aplikace zásad nové doktríny do praxe štábů a vojsk pokulhává za potřebami. Cílem článku je proto ukázat některé problémy a cesty jejich řešení.

Z pohledu současné praxe je zahájení války spojeno s **objekty prvního pořadí (OPP)**, které přestaly být problémem spojovaným s řešením téměř každého operačně taktického úkolu. Dostaly se opět na místo, jehož význam je určen právě jedinečností okamžiku zahájení války.

Existence této problematiky je reakcí na rozpor mezi potřebami současného a rozhodného ničení nepřitele a průzkumnými a palebnými možnostmi vlastních vojsk v samém počátku války zahájené s použitím konvenčních zbraní. **Řešením rozporu je působení na takové objekty nepřitele, které mají podstatný význam pro organizovanost jeho činnosti nebo jsou největší úhrozou pro vlastní vojska.** Proto jsou mezi objekty prvního pořadí zahrnovány pozemní prvky systému velení (uvědomování, řízení, navedení), průzkumných palebných systémů a vysoce přesných zbraní. Dále mezi ně patří objekty raketového jaderného uskupení nepřitele, což je dáno požadavkem na co největší oslabení jaderného potenciálu nepřitele ještě před případným přechodem k použití jaderných zbraní. Je možné setkat se i s tím, že mezi objekty prvního pořadí jsou zahrnovány palebné jednotky PLRS, což považuji za nesprávné. Nemají totiž význam pro organizovanost činnosti nepřitele, ani nepatří mezi největší úhrozy pro naše vojska.

Významné místo mezi objekty prvního pořadí patří objektům v přihraničním pásmu, které vyvíjejí činnost už v době míru. Podél naší státní hranice s NSR se v hloubce do 50 až 60 kilometrů nachází 16 objektů průzkumu, uvědomování a REB, z nichž 9 objektů je stacionárních. Jsem přesvědčen, že vyřazením těchto objektů, alespoň na určitou dobu, dojde ke znatelnému snížení možnosti štábů a vojsk pravděpodobného nepřitele. Navíc bude muset aktivovat dosud nepoužité a zranitelnější mobilní technické prostředky.

Ničení nepřátelských objektů prvního pořadí je úkolem RVD, frontového letectva a průzkumných jednotek. Část objektů je vyřazována radioelektronickým rušením. Proč jsem mezi vykonavateli neuvedl i bojové vrtulníky? Při cvičeních se stává, že jsou přibírány k ničení radiolokátorů systému Lars a podobných objektů, které je však možné daleko efektivněji ničit dělostřelectvem. Myslím si, že **bojové vrtulníky** musí od samého začátku agrese **ničit nepřátelské tanky** a orientovat se na činnost z předsunutých ploch a léček. Vždyť celého jejich úsilí má být užito k podpoře vojsk.

Ničení objektů prvního pořadí může být plánováno a vedeno formou samostatného úderu na objekty prvního pořadí nebo je součástí prvního hromadného palebného úderu (PHPÚ).

Nebuďte popisovat **úder na OPP**. Mám za to, že představa o ničení OPP samostatným úderem není v souladu s principem obranné dostatečnosti. Při respektování jeho obsahu musí naši státní hranici bránit svazky a útvary, jejichž:

- doba potřebná na dosažení pohotovosti k odrazení napadení je stejná nebo menší než u těch sil nepřítele, které mu umožňují zahájit agresi nenadálým napadením,
- kvalita, počty, organizační struktury a stav všestranného zabezpečení odpovídají požadavku odrazení nenadálého napadení.

Tato vojska musí být řízena odpovídajícími stupni velení, které splňují obdobné požadavky. V době před zahájením agrese jsou **naše opatření uskutečňována jako odvetná** – tedy s určitým zpožděním. Tím větší význam pro nás mají faktor času a připravenost vykonat některá srovnatelná opatření jiným způsobem a v kratší době než nepřítel. Bude-li realizováno vše, co bylo dosud řečeno, a předurčené svazky a útvary budou včas vyvedeny do bojových sestav, zvýší se i možnosti palebného ničení. Bude možné vést PHPÚ, požadovat i dosáhnout rozhodnějších výsledků. Nejde vlastně o nic jiného, než o **projev aktivity naší obrany**.

Cílem protivzdušné operace, spojené se zahájením války s použitím konvenčních zbraní, může být zmaření účinné vzdušné operace nepřítele, oslabení jeho leteckého uskupení, zachování bojeschopnosti vlastních vojsk i objektů a vytvoření podmínek pro vybojování nadvlády ve vzduchu nebo ji přímo uskutečnit.

Z pohledu RVD je zahájení protivzdušné operace spojeno s ničením systému uvědomování a řízení taktického letectva a PVO, letounů taktického letectva na letištích, palebných jednotek PVO, prvků průzkumných palebných systémů, jednotek řízených střel a dalších důležitých objektů. V podstatě jde o OPP, letouny na letištích a palebné jednotky PVO. Ničení letounů na letištích pokládám za reálné až po jejich přistání – po ukončení PHÚ útočné vzdušné operace nepřítele, protože naše údery budou zahajovány asi až v době, kdy letouny nepřítele budou už ve vzduchu. Dále je třeba vidět, že se zahájením protivzdušné operace jsou silami a prostředky frontů prvního sledu vytvářeny podmínky pro činnost letectva vyšších stupňů velení. To poněkud posouvá úsilí frontů prvního sledu směrem k ničení nepřátelské PVO.

Výsledky PHPÚ i jiných podobných úderů do značné míry závisí na výběru a zjištění objektů ničení a na rozdělení úkolů ničení mezi RVD a letectvo. **Možnosti ničení určují hlavního vykonavatele úkolů** v těchto úderech. To je dobré mít vždy na paměti. Musí platit, že při použití konvenčních zbraní je hlavním vykonavatelem úderné letectvo, a proto jeho činnost RVD zabezpečuje ničením objektů nepřítele. Při použití jaderných zbraní je dosud hlavním vykonavatelem RVD, a proto nelze žádat, aby se vytváření podmínek pro činnost letectva stalo prvořadým problémem.

Ve štábech svazů a vševojskových divizí jsou s potížemi řešeny otázky PHPÚ. V ČSLA jde o relativně novou problematiku. V praxi byla poprvé komplexně řešena při cvičení Tarcza-88.

Cílem PHPÚ je mařit napadení nepřítele, vyřadit jeho OPP, splnit část úkolů první etapy protivzdušné operace a oslabit úderná uskupení nepřítele. V čem spočívá kvalita PHPÚ? V tom, že objekty předchozích tří skupin jsou ničeny téměř současně a podle jednotného zámyslu.

Struktura úderu a množství sil a prostředků k jeho provedení, zejména dělostřelectva, jsou silně ovlivněny zámyslem ničení objektů úderných uskupení nepřítele. Ponecháme stranou raketové vojsko, letectvo, průzkumné jednotky a útvary REB. Vždy bude totiž snaha o jejich maximální účast. Podle mého názoru je třeba poněkud jinak přistupovat k použití dělostřelectva. Objem jeho palebných úkolů v PHPÚ by měl být stanoven až po vycelení určité části dělostřelectva k bezprostřední podpoře rot Pohraniční stráže, motostřeleckých praporů, v zabezpečovacím pásmu a na prvním postavení hlavního pásma obrany tam, kde nebude zabezpečovací pásmo zřizováno. Orientačně je možné uvažovat jeden dělostřelecký oddíl

na jeden motostřelecký prapor, bez přihlížení k rotám Pohraniční stráže, jejichž podpora by byla řešena v rámci tohoto vycelení.

Podobně je možné uvažovat o pohyblivých OPP a dalších důležitých objektech nepřitele, které budou zjišťovány v době, kdy na ně není plánována palba. Proto se domnívám, že po prvním palebném přepadu PHPÚ by měla být k dispozici část dělostřelectva pro ničení nově zjištěných objektů. Vzhledem k jejich charakteru by tento úkol měly plnit oddíly v bezprostřední podřízenosti velitelů vševojskových divizí a armád. Orientačně je možné uvažovat 2 až 4 oddíly na jednu vševojskovou divizi.

Je zřejmé, že k řešení neodkladných úkolů musí být k dispozici potřebné množství dělostřelectva. K prvnímu palebnému přepadu je třeba vzít celé uskupení dělostřelectva, s výjimkou oddílů k podpoře praporů, a tak dosáhnout zvýšení hustoty palby a zkrácení doby palebného přepadu. Zanedbatelné není ani zvýšení palebného účinku, dosažené tímto způsobem.

Struktura **PHPÚ zahrnuje** 1 až 2 i více odpálení raket s konveční náplní, 1 vzlet letectva, 3 až 4 palebné přepady dělostřelectva a dobu na činnost průzkumných jednotek i útvarů REB. Úder je veden jako odvetně vstřícný nebo odvetný. Mezi oběma způsoby je rozdíl.

Před zahájením **odvetně vstřícného úderu** (OVÚ) jsou všechny prostředky stejného typu současně uváděny do vyšších stupňů pohotovosti. Zahájení je ve stanoveném čase, který je udáván společně se signálem v určitém předstihu. Signál může být později potvrzen nebo zrušen, popřípadě může dojít ke změně stanoveného času zahájení (řádově v minutách).

Odvetný úder (OÚ) je zahajován na signál, nejdříve hotovostními silami, a potom ostatními. Myslím si, že s vydáním signálu k jeho zahájení by měl být vydán i čas, aby struktura úderu byla všemi stupni chápána jednotně.

Na oba způsoby má vliv skutečnost, že v době PHPÚ vede **úder letectvo vyšších stupňů velení**. Zde vzniká problém. O PHPÚ rozhoduje velitel frontu, který však neřídí letectvo vyšších stupňů, ani nemá údaje o jeho použití v době, kdy je potřebuje. Proto se domnívám, a nejen z tohoto důvodu, že cíl, hlavní úkoly a struktura provedení PHPÚ by měly být stanoveny velením na válečisti. Totéž se týká zahájení úderu.

Na strukturu PHPÚ má vliv i **zabezpečení letectva před účinky palby dělostřelectva střelícího ze zakrytých palebných postavení** (ZPP). Uskutečnění požadavku bezpečnosti letectva snižuje efektivnost použití vlastního dělostřelectva. V době PHPÚ neexistuje tak velké nakupení dělostřelectva, jaké známe při průlomech. Za podstatně větší nebezpečí pro vlastní letectvo, zejména při jeho návratu, pokládám střelce S-2M. Jestliže předem počítáme se ztrátami, které letectvu způsobí, proč nepřipustit nesrovnatelně menší ztráty způsobené dělostřelectvem?

S provedením PHPÚ může souviset i **činnost průzkumných úderných a průzkumných palebných kompletů**. Za optimální považuji takový způsob účasti, při kterém se tyto síly a prostředky zúčastní pouze prvního odpálení a prvního palebného přepadu na plánované objekty a dále budou plnit své vlastní úkoly, nezávisle na struktuře PHPÚ.

Plánování úderů a paleb při přípravě PHPÚ je složitý proces s velkými nároky na objem, rychlost a přesnost práce. Nejlepších výsledků je možné dosáhnout při splnění celého objemu prací na stupni frontu. K tomu je však třeba čas, znalost použití sil a prostředků vyšších stupňů velení a znalost či alespoň představa rozhodnutí pro vedení obrany, přijatých podřízenými stupni. Nelze totiž vidět jen samotný PHPÚ, odtržený od boje za udržení obranných postavení a pásem. Celý problém je navíc zkreslován tím, že se při cvičeních řeší podle platných metodik práce, to znamená za nedostatku času. Proto se mi, zatím jako nejrealističtější, jeví respektování následujících zásad:

- Úder raketového vojska se v celém rozsahu řeší na stupni frontu stanovením objektů ničení a vykonavatelů do raketového svazku a útvaru včetně.
- Konkrétní použití dělostřelectva se řeší na stupních vševojskové divize a armádních skupin dělostřelectva stanovením objektů ničení a vykonavatelů do oddílů včetně. Stupně frontu a armády stanoví podřízeným úkoly a některé nejdůležitější objekty, zejména stacionární OPP.

Samozřejmě, že při plánování a vydání úkolů jsou respektovány i další okolnosti: množství přibíraných sil a prostředků, počty raket a množství munice, celkový objem úkolů apod.

K ničení OPP je v RVD vytvářen tzv. **hotovostní systém** zahrnující část útvarů raketového vojska a vyčleněné dělostřelecké oddíly příhraničních vševojskových divízi. Tyto síly a prostředky se na signál (rozkaz) rozvíjejí v určených bojových sestavách. Zpočátku mohou být v pohotovosti se zaměřením na stálé objekty a některé rozvinuté objekty. S narůstáním úhrozy napadení a s vyváděním nepřítele ke státní hranici se mohou objekty ničení postupně měnit.

Pod ochranou sil a prostředků hotovostního systému RVD zaujímají operační sestavu ostatní vojska. Tím rostou vlastní možnosti, a proto roste i počet OPP, na které jsou připravovány úder a palba.

Hotovostní systém RVD nelze chápat stejně jako pohotovostní systém PVOS, který vyžaduje nesrovnatelně kratší dobu reagování na činnost vzdušného nepřítele, než hotovostní systém RVD reagující v podstatě na činnost pozemního vojska. Proto je hotovostní systém RVD aktivován až v době zvýšeného nebezpečí. Je třeba vidět i vztah mezi jeho aktivací a eskalací válečných příprav.

Činnost hotovostního systému RVD musí být odpovídajícím způsobem řízena stupněm fronty a armády. Varianty způsobů velení musí být předem promyšleny a připraveny. Důležité je zabezpečit nešelhavější spojení nejméně dvěma cestami s vyloučením rádiového spojení. Pro raketové vojsko by měla být alespoň jedna z nich utajena. K řádnému plnění úkolů systému je třeba organizovat i jeho všestranné zabezpečení. Nejzávažnější problémy vidím v získávání údajů o poloze objektů a v meteorologickém zabezpečení. Při cvičeních není ničím výjimečným, že úder a palba jsou připravovány na objekty, jejichž poloha byla určena metodami a prostředky, které nedosahují požadované přesnosti. Chyba v určení polohy bývá v takových případech několiknásobkem stanovené normy. Jde o obecný problém – příprava PHPU jeho vážnost jenom podtrhuje.

Při vedení raketových úderů má značný význam způsob, jakým se zabezpečuje **další bojeschopnost**, lépe řečeno **přežití jednotek raketového vojska**. Zvláště důležité je správné řešení tohoto problému u taktických raket. Jde o to, že radiolokátor AN/TPQ-37 systému Firefinder je schopen s vysokou pravděpodobností a přesností určit polohu stanoviště, ze kterého byla raketa odpálena. Doba potřebná na určení polohy je menší než doba letu rakety. Přesnost zjištění umožňuje vedení účinné střelby dělostřelectva bez zastíření. Proto mohou být jednotky taktických raket účinně ničeny. Podle stupně pohotovosti oddílů všeobecné podpory, určených k plnění tohoto úkolu, je možné očekávat zahájení palby během jedné až pěti minut. Ke zničení naší palebné baterie, tj. k dosažení matematické naděje ztrát ve výši 50 až 60 %, je třeba asi 120 tradičních tříštivotrhavých střel ráže 203,2 mm. Upozorňuji, že tento problém nelze vyřešit ženiijním vybudováním palebného postavení. K dosažení stejného výsledku stačí nepříteři zvýšit množství munice dvakrát až třikrát. Proto se mi nejvíce zamlouvá následující **způsob účasti jednotek taktických raket v hromadných úderech o více odpáleních**.

První odpálení provést z předsunutých palebných postavení a ihned zahájit přemístění do prostoru bojového rozmístění (PBR). V PBR uskutečnit přípravu a ve stanoveném čase druhé odpálení. Potom přemístit baterie uvnitř PBR, znovu nabit a buď udržovat nařízený stupeň pohotovosti nebo odpálit potřetí, pokud bylo plánováno. Po druhém odpálení z téhož PBR se oddíl musí přemístit do dalšího PBR. Při menších počtech raket nemusí být vůbec zaujímana předsunutá palebná postavení nebo může být činnost po prvním odpálení modifikací toho, co bylo dosud uvedeno. V případě, že jednotky nemají rakety, musí být uvnitř PBR ukryty před podzemním a vzdušným průzkumem a úder letectva.

Dosavadní předpisy dovolují opakovat odpálení z téhož palebného postavení a dost často se tak děje, i když jen při cvičeních. Myslím si, že pro jednotky taktických raket **musí platit zásada: odpálení a okamžitý manévr**.

K obdobnému působení na jednotky operačně taktických raket (OTR) chybí nepříteli prostředky průzkumu a ničení, které by měly charakteristiky srovnatelné s předchozím případem. Za největší nebezpečí pro jednotky OTR považuji úder letounů taktického letectva při použití protizemních řízených střel typu AGM-65 Maverick. Letouny však mohou působit kdykoli, proto musí být zachování bojeschopnosti jednotek OTR řešeno komplexně. Za nejúčinnější

pokládám kombinaci ženiijně vybudovaných palebných postavení s účinným příkrytím protiletadlovým raketovým vojskem a stíhacím letectvem, realizací opatření proti účinkům vysoce přesných zbraní a dovedným použitím přidělených jednotek REB a vlastních družstev S-2M. Účinnou ochranou proti použití řízených střel a pum s televizním a laserovým navedením jsou dymové clony. S přihlédnutím k potřebám a možnostem je třeba, aby byly vytvářeny alespoň při zahájení hromadných úderů nepřátelského letectva.

Problémem vyžadujícím pozornost je **použití RVD k ničení stacionárních OPP**. Jde většinou o objekty umístěné na vrcholech a hřebenech v určité vzdálenosti od státní hranice. Domnívám se, že je možné použít raket s kazetovou náplní pouze proti anténním polím a systémům. Jiné použití současných raket pokládám za nereálné. Obdobné pochyby mám o použití dělostřelectva k vedení palby ze zakrytých palebných postavení. Každý, kdo má jen trochu znalostí o střelbě, ví, co to znamená postřelovat cíl na vrcholu kopce nebo hřebenu. Proto pokládám za nejlepší způsob ničení těchto objektů střelbu polozamiřením. Z pohledu velitelů baterií, čet a děl je na přípravu k plnění tohoto úkolu dostatek času. Je možné usku-tečnit přípravu palebných postavení, určit záměrné body a vůbec splnit všechna potřebná opatření. Protože střelející jednotky mohou být nepřítelem pozorovány, je třeba palebná po-stavení zaujímat těsně před zahájením střelby. Obsluhy děl by měly být co nejvíce chráněny před odvetnou palbou nepřítele. Oba důvody hovoří pro použití jednotek samohybného dě-lostřelectva.

Přípravě PHPÚ jsem věnoval ve svém článku nejvíce pozornosti. Co je v RVD třeba dělat v boji o udržení opěrných bodů, obranných rajónů, úseků a pásem, to je v řádech a před-pisech popsáno dostatečně. Domnívám se, že jsem pozornost PHPÚ věnoval oprávněně. Vedou mě k tomu zkušenosti ze cvičení a přesvědčení, že tak vážný problém nelze vidět izolovaně. Naopak řada problémů má obecný charakter a počátek války je jenom zdů-razňuje.